

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 22 (3526) ●

● ЧАЦВЕР, 15 ЧЭРВЕНЯ, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Падарылі дзецям свята
У чарговы раз Беларускі дзіцячы фонд рабіў падарункі для тых, хто здольны з радасцю іх прыняць **Стар. 2**

Чым багата ў Тураве хата
У горадзе на Прыпяці ствараецца музей традыцыйнай культуры, абрадаў і побыту палешукоў **Стар. 3**

Як надрукаваць усмешку
Сваю першую 3D-друкарку мінскі гімназіст Даніла Елісеў сабраў у 13 гадоў **Стар. 4**

РОДНЫЯ ЛЮДЗІ

Урокі танцаў ад “Вербіцы”

Артысты вядомага творчага калектыву з Мінска, якія сябруюць з многімі беларускімі суполкамі замежжа, рыхтуюць новую музычна-тэатралізаваную праграму

Кацярына Мядзведская

У Палацы культуры Мінскага аўтазавада знайшоў прытулак ансамбль “Вербіца” — там і стварыў сваю “Беларускую хатку”, дзе пабывала ўжо шмат беларусаў замежжа. Ведаюць: і гасцінна сустрапаюць, і танцаваць навучаюць. Шмат год абавязковы пункт праграмы курсаў для кіраўнікоў творчых калектываў супляменнікаў з розных краін — майстар-класы па традыцыйных беларускіх танцах ад “Вербіцы”. Можна выбіраць: “Крыжачок”, “Юрачка”, “Мяцеліца”, “Бульба”, “Таўкачыкі”, “Трасуха”, “Лявоніха”, “Полька-бабачка”, “Качарга”... Бывалі ў гасціннай хатцы і вядомая знаўца беларускай мовы з Японіі Сіёры Кіёсава, і пісьменніца Вольга Іпатава, а таксама фалькларыст Васіль Ліцьвінка, педагог-хормайстар Станіслаў Дробыш. Часта паасобку ці групамі туды прыязджаюць і беларусы замежжа.

На старонцы гурта ў фэйсбуку чытаем: “Народны аматарскі ансамбль “Вербіца” створаны ў 1979 годзе. Назва — ад слова вярба, якая першай абуджаецца ад зімовага сну і распускае свае коцікі. Першымі кіраўнікамі ансамбля былі У. Зяневіч (з 1979), П. Шынкевіч (з 1985), з 2001-га — Аляксандр Свірскі. Актыўна супрацоўнічае ансамбль з таварыствам “Радзіма”, Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур”. Памятаю, выступала “Вербіца” і на святкаванні 50-годдзя газеты “Голас Радзімы” ў 2005 годзе. Пасля разам з артыстамі

Удзельніцы гурта прыгожа прадстаўляюць беларускую культуру як дома, так і ў замежжы

і я бывала ў творчых вандроўках да беларусаў Санкт-Пецярбурга, Літвы, Польшчы.

Сёння ў калектыве 17 артыстаў. Ёсць прафесійная інструментальная група: баян, цымбалы, скрыпка, кантрабас, дудка, жалейка, трышчоткі, бубен. Аляксандр Свірскі кажа: у апошнія

гады склад гурта значна амаладзіўся. Вольга Ладуцька, Наталля Гавер, Ганна Платунова, Яўгенія Карыцкая, Алена Белая, Яна Баброўская, Наталля Баяшка, Марыя Ярошына, Дзмітры Шчэрбач, Аляксандр Алейнік... Аднак ёсць і “старажылы”: Тамара Тоўкач, Аляксандр Анціпаў — больш за 20

год у ансамблі. Хтосьці з іх не мае музычнай адукацыі, нехта — пасля музычнай школы. Наталля Гавер вучылася ў Белдзяржуніверсітэце культуры і мастацтваў, і ў ансамблі яна — хормайстар. Усе рэпетыцыі — тройчы на тыдзень! — пачынаюцца з яе “распевак”. → **Стар. 4**

ВЕСТКІ

На пачатку быў Скарына

Іван Іванай

Масква падключылася да святкавання 500-годдзя беларускага кнігадрукавання

Прадстаўнічы круглы стол “Дыпламатыя слова: 500-годдзе беларускага кнігадрукавання ў кантэксце сусветнай культуры” прайшоў 5 чэрвеня ў Дзелявым і культурным комплексе Пасольства Беларусі ў Расіі. Такім чынам і сталіца суседняй дзяржавы падключылася да святкавання важнага падзеі, якая мае сусветнае значэнне. Магчыма, для некага з расіян будзе і адрыццём, што якраз ураджэнец Полацка, з Вялікага Княства Літоўскага — пачынальнік кнігадрукавання на ўсходнеславянскіх землях. Зрэшты, пра тое даўно ведаюць расійскія навукоўцы, і нават прысвячаюць кнігі, навуковыя працы Францыску Скарыне, ягонай падзвіжніцкай дзейнасці.

Мінінфармацыі Беларусі, Саюз пісьменнікаў Беларусі, Выдавецкі дом “Звязда” ладзілі круглы стол пры падтрымцы Пасольства Беларусі. Засяроджвалася ўвага: сёлета ў краіне — Год навукі, да таго ж і год пад знакам Францыска Скарыны. У Беларусі шануюць памяць першадрукара. Многія вуліцы ў краіне, а таксама Гомельскі дзяржуніверсітэт носяць яго імя, ёсць помнікі Асветніку, а з 2004 года заснаваны ордэн і медаль Францыска Скарыны. А што ягоная спадчына мае міжнароднае прызнанне, пацверджана і рашэннем ЮНЕСКА: 500-годдзе беларускага кнігадрукавання ўключана ў Каляндар памятных дат гэтай арганізацыі. У дзейнасці першадрукара, доктара навук адбіліся гуманістычныя, асветніцкія і дэмакратычныя тэндэнцыі, павевы Адраджэння, ён актыўна адладжаў культурныя сувязі з краінамі замежжа.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Не згубіўся ў Кішыніёве

Заснавальнікам малдаўскага выяўленчага мастацтва спецыялісты называюць Уладзіміра Акушку. Памяць пра вядомага ўраджэнца Ашмянаў разам з беларусамі Кішыніёва ўшанавалі ягоныя ўнук і праўнук.

Лёс ўраджэнца Ашмянаў, што на Гродзеншчыне, склаўся так, што адарваўся ён ад роднай старонкі, але не прапаў: стаў вядомым малдаўскім мастаком. Цяпер,

у прыватнасці, у залаты фонд Мастацкага музея Мадовы ўваходзіць яго невялікая праца “Ворыва” (1896) — усяго 22 на 33 сантыметры, пісаная алеем па кардоне. У інтэрнэце можна пабачыць якасную рэпрадукцыю ды прачытаць кароткія звесткі пра аўтара: “Окушко Владимир Фультгенцевич. 1862—1919”. На карціне бачым арагата ў хвіліну перадыху, а таксама й паганятага з валамі на фоне ўзгоркаў, асветленых сонцам. Па светла-блакітным небе плывуць аблачкі, а

на чорнай раллі — рагатыя валы розных масцей. І колеры на карціне тонка выпісаныя, удала перадаюць вясновы настрой, абуджэнне жыцця.

Мастацтвазнаўцам вядома, што ў свой час мастак (1880-86 гады) вучыўся ў Акадэміі мастацтваў у Пецярбурзе: у вядомых майстроў Пятра Чысцякова і Франца Рубо. А ў Кішыніёў Уладзімір Акушка прыехаў у 1897-м па запрашэнні Гарадской управы і дырэкцыі народных вучылішчаў. Можна меркаваць: вышэйзгаданая кала-

рытная праца некаму прыйшла даспадобы... Працаваў наш супляменнік як мастак, ды яшчэ і ўзначальваў школу малюнка. Пэўна ж, педагогам быў вартым, бо ў 1904-м нават прымаў удзел у міжнародным з’ездзе настаўнікаў малявання ў Жэневе. Наш супляменнік быў сябрам Бесарабскага таварыства вытанчаных мастацтваў, удзельнікам шэрагу выстаў. Памёр 2 студзеня 1919 года ў Кішыніёве, не дажыўшы да 57 гадоў.

Нядаўна пра цікавыя факты з жыцця мастака мы

Уладзімір Акушка. Ворыва. 1896 г.

гаварылі ў Беларускай культурнай цэнтры ў Кішыніёве: там Беларуска грамада Малдовы правяла сустрэчу ў гонар 155-х годкаў Уладзіміра Фультгенцевіча. З Ціраспаля да

нас прыехалі шануюныя госці, нашчадкі майстра: ягоны ўнук Расціслаў Уладзіміравіч ды праўнук Уладзімір Расціславіч.

→ **Стар. 3**

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Падарылі дзецям свята

У чарговы раз Беларускае дзіцячы фонд, ягоныя шматлікія памочнікі-валанцёры і артысты рабілі падарункі для юных сяброў

Іван Іванаў

На пачатку лета ў юных грамадзян было “прафесійнае свята” — Міжнародны дзень абароны дзяцей. А прэс-сакратар Беларускага дзіцячага фонду Юлія Капцэвіч па традыцыі павіншавала супрацоўнікаў рэдакцыі: таксама ж былі дзецьмі. Нагадаю: з 1988-га, з часу ўтварэння Фонд штогод свята хораша, з крэатывам адзначае. “А нашыя віншаванні — гэта дабрачынныя акцыі, канцэрты, падарункі, прэміі, стыпендыі для дзяцей-сірот і дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі”, — канкрэтна тлумачыць Юлія.

Добрачынная акцыя БДФ пад назвай “Падарым дзецям свята!” прайшла па ўсёй краіне. Былі як “проста падарункі”, так і дабрачынныя канцэрты, выставы, конкурсы і экскурсійныя праекты. А найбольш увагі скіравана было да дзяцей-сірот і дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі. Напрыклад, з 25 па 27 траўня ладзіўся экскурсійна-пазнавальны праект для 40 дзяцей-сірот з Ліцця пры Універсітэце грамадзянскай абароны Міністэрства па надзвычайных сітуацыях і з дзіцячых дамоў сямейнага тыпу — Рудніцкія ды Якубенкі — Гомельшчыны. БДФ ладзіў для іх вялікую, цікавую праграму. “Нашы госці наведалі Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, аглязелі сталіцу з прыгожага

Юныя ўдзельнікі свята з Ліцця пры Універсітэце грамадзянскай абароны

экскурсійнага аўтобуса Мінск-Сіці, а яшчэ быў у праграме Музей-запаведнік “Нясвіж”, Мінскі заапарк, гадзіны ў аквапарку “Лебядзіны”, — расказала Юлія. — Дзеці-сіроты сталі гасцямі вядомых рэстаранаў: Crown Plaza Minsk, “Дзедава карчма”... Магчымаць пабываць у сталіцы, наведаць

дзяцей са шматдзетных сем’яў, цяжкаворых дзяцей, а таксама выхаванцаў з дзіцячых дамоў сямейнага тыпу Лідскага і Сморгонскага раёнаў Гродзеншчыны, Асіповіцкага раёна Магілёўшчыны, Баранавіцкага раёна Брэстчыны, Смалявіцкага і Капыльскага раёнаў Міншчыны,

Петрыкаўскага і Жыткавіцкага раёнаў Гомельшчыны, дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі з розных куткоў Беларусі. Прама на лужку перад Домам Масквы працаваў цэлы парк забавак, у тым ліку й камандныя атракцыёны кампаніі SUMO.by, Шоу Паўла Фадзеева “Мядзведзі Аэра”... Аніматар Аліса ледзь паспявала і акагрым наносіць ахвочым, і мадэляваць з шароў мячы-кветкі-сабакі. Студэнты Універсітэта культуры, навуачныцы Мінскага педагагічнага ўніверсітэта для дзяцей спабораў на розныя густы, аніматары Нацыянальнага цэнтру мастацкай творчасці дзяцей і моладзі захапілі ўсіх гасцей карагодамі, флэш-мобам і гульнямі. А яшчэ на тым свяце было ўрачыстае адкрыццё фота-

выставы “4383 дні дзяцінства” — па выніках VIII міжнароднага фотаконкурсу, прысвечанага дзецям.

З 1990 года БДФ напярэдадні Свята дзяцей уручае ганаровую прэмію Фонду імя З.Тусналобавай-Марчанкі тром лепшым шматдзетным сем’ям краіны, якія выхоўваюць больш за 5 сваіх дзяцей. Сёлета лаўрэатамі сталі: сям’я Асіных з вёскі Забалаць Гродзенскага раёна (там Алена Аляксандраўна і Яўген Анатольевіч выхоўваюць 10 дзяцей); сям’я Башура са Слуцка (у Аксаны Мікалаеўны і Мікалая Віктаравіча таксама 10 дзяцей); сям’я Малыш з Гомеля (Аліна Віктараўна і Аркадзь Уладзіміравіч выхоўваюць 5 дзяцей).

Да свята былі вызначаны й лаўрэаты прэміі “Сябар дзяцей” — яе БДФ прысуджае дарослым, якія на працягу многіх гадоў дапамагаюць дзецям, што маюць асабліваю патрэбу ў клопаце. У 2017-м лаўрэатамі сталі Людміла Грамовіч, галоўны рэдактар газеты “Зорька”, і Ганна Няпраўская — псіхолаг, валанцёр праекта “Вясёлыя сэрцайкі”. Пра які, дарэчы, пісала і наша газета.

вядомыя музеі, атрымаць незабыўныя ўражанні, набыць новых сяброў — пагадзіцеся, гэта ж каштоўны падарунак для дзяцей з няпростымі лёсамі”.

Ці вось яшчэ вялікі падарунак: 27 траўня БДФ і Дом Масквы ў Мінску запрасілі на свята 250 дзяцей-сірот,

ВЕСТКИ

Карысная сустрэча

Самару і Тальяці наведаў кіраўнік Аддзялення ў Уфе Пасольства Беларусі ў Расіі Пётр Балтруковіч

Усім вядома: і дыпламатычныя прадстаўніцтвы Беларусі па свеце, і беларускія суполкі працуюць на карысць роднай культуры, нашай бацькаўшчыны. А значыць — нам заўсёды варта супрацоўнічаць, быць заадно, задумваючы ды ўвасабляючы ў жыццё розныя культурна-асветніцкія праекты. Пра тое мы гаварылі з беларускім дыпламатам Пятром Балтруковічам, калі ён на пачатку мая з рабочым візітам наведаў Самару і Тальяці.

У нашым Аўтагорадзе Пётр Іванавіч спачатку сустрэўся з кіраўніком Адміністрацыі горада Сяргеем Анташовым, потым — і з актывістамі беларускай суполкі “Нёман”, дырэктаркай Тальяцінскай бібліятэчнай карпарацыі Валянцінай Юсупавай, загадчыцай бібліятэкі “Истоки” Вольгай Горшаневай. Такі

“расклад сустрэч” не выпадковы: з бібліятэкай мы ў супрацы даўно. У тальяцінскіх беларусаў там ёсць нават свой куток, у фондах бережліва захоўваюцца газеты і часопісы, якія атрымліваем з Беларусі.

Сустрэча праходзіла ў бібліятэцы. Можна сказаць: размова была душэўнаю, але і канструктыўнаю.

Дыпламат павіншаваў нас з тым, што “Купалінка”, вядомы беларускі творчы гурт з Тальяці, абараніў высокае званне “народны”. А потым яшчэ і з бляскам выступіў на абласным Фестывалі дружбы славянскіх культур у Самары — ён праходзіў у акруговым Доме афіцэраў. Мы расказалі, як адразу, на аўтавакзале адчулі цеплыню і ўвагу з боку Ксяндзова Алега Аляксандравіча, старшыні Самарскай рэгіянальнай грамадскай арганізацыі па захаванні ды развіцці самабытнасці беларускага народа “Белая Русь”. Нашых артыстаў павезлі ў сталовую ДТСААФ, накармілі смачным абедам. Потым

Пётр Балтруковіч (у цэнтры) на сустрэчы ў Тальяці

— у Дом афіцэраў. Там нас сустрэў Іван Іванавіч Капліенка, старшыня Украінскага зямляцтва “Промінь”. Далі нам асобную грывёрку. Карацей — усё здорава было. Добрыя вядучыя, шмат удзельнікаў з Самарскай вобласці, з Саратаўскай. “Купалінку” прымалі вельмі цёпла. Нам прыемна, што змаглі парадаваць сваёй творчасцю жыхароў Самары.

Вось так і варта беларусам падтрымліваць адзін аднаго,

пагадзіўся з намі Пётр Іванавіч. Не сварыцца, а ўмець знаходзіць паразуменне. Тады ўсюды нас больш будуць паважаць. Мы абмеркавалі з дыпламатам надзённыя справы суполкі “Нёман”, падзяліліся бліжэйшымі планами — у тым ліку й на лета. Дамовіліся, як далей супрацоўнічаць — на агульную карысць.

Людміла Дзёміна, кіраўніца беларускай суполкі “Нёман”, г. Тальяці

У гэты дзень БДФ уручыў прэмію “Мы верым у цябе!”, заснаваную Міжнароднай асацыяцыяй дзіцячых фондаў, тром юным талентам. Усе яны — з Мінска. Сіраце Кацярыне Сільчонак 12 гадоў, выхоўваецца ў апякунскай сям’і, грае на скрыпцы, стала пераможцай рэспубліканскага конкурсу “Музыка дзіцячай душы” ў намінацыі “Інструментальная музыка”. Андрэю Токару 13 гадоў, ён інвалід, грае на балалайцы, акцёр дзіцячага лялечнага тэатра, пераможца шматлікіх творчых конкурсаў. Інавалід па зроку 11-гадовая Ганна Пляскач грае на фартэпіяна, удзельніца міжнародных музычных конкурсаў. Спадзяемся, прэмія дапаможа гэтым траім развіць свае таленты, падтрымае іх на жыццёвым шляху.

У святочным канцэрце ў зале Дома Масквы паўдзельнічалі артысты эстрады Іван Буслай і Ян Маерс, Шоу Паўла Фадзеева “Мядзведзі Аэра”, Тэатр мыльных бурбалак “Блікі” ды ягоны кіраўнік Ягор Бордак, стыпендыят Дзіцячага фонду Аляксей Маат, Іна Гаўрылюк і 5-гадовая малыя з Тэатра танца “Колібри”. Выступала дзяўчынка-сірата з дзіцячага дома сямейнага тыпу Валя Свідрыцкая, яна ж і вучаніца Харэаграфічнага каледжа. А потым на сцэне была Творчая майстэрня “Триумф” пад кіраўніцтвам Марыны Куцко, Школа танца “Мемфіс”. А пачастункі ў святочны дзень для дзяцей перадалі-падарылі прадпрыемства “Кока-Кола Беўрыджыз Беларусь” і Холадакамбінат №2 Мінска.

Як бачым, калі ўзяцца разам, калі аб’яднаць сілы, то вельмі шмат можна зрабіць — у імя дзяцей, у імя Дзяцінства, у імя Будучыні. Мы ж, разказваючы пра дабрачынныя справы Беларускага дзіцячага фонду, ягоных валанцёраў, спадзяемся: можа й некага з актывістаў беларускіх суполак замежжа зацікавіць такая магчымаць — быць карыснымі, патрэбнымі на Бацькаўшчыне. Рэдакцыя ж газеты гатова выступіць пасрэднакам у наладжанні сувязяў.

ВЕСТКИ

Равары не заржавеюць

Алесь Мурочак

Вытворчасць равароў з бярозы і ясеню ў Беларусі — гэта даніна павагі да традыцый народных майстроў

Назва ровару дачыненні да двухкалёснага транспартнага сродку на Беларусі жыве з канца XIX стагоддзя: тады і з’явіліся тут веламашыны. Іх выпускала брытанская Rover Company. Праўда, заводскую раскошу дазволіць сабе маглі не ўсе, і беларускія майстры шукавалі равары з дрэва. У Музеі беларускага Палесся ў Пінску, кажуць, ёсць такія: цалкам зроблены з дрэва ў 1933 годзе. А цяпер па СМІ гуляе інфармацыя: адна беларуская кампанія наладзіла выпуск драўляных равароў. Прыгожыя! І ржавець не будуць, бо ў іх рамы выгачаны з бярозы ці ясеня. Такія экаравары ствараюцца ў Мінску пакуль што ўручную. А будзе попыт, то можна ж, пэўна, і канвеер паставіць: драўніны ў нас многа!

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Не згубіўся ў Кішыніёве

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

З сябрамі Беларускай грамады, мастакамі цікавай інфармацыяй падзяліўся мой калега — Андрэй Пелін з Саюза мастакоў. Ён даўно вывучае дакументы пра творчасць і жыццё мастакоў з Бесарабіі ў Дзяржаўным архіве. І былі моманты, калі й для родзічаў мастака ён адкрываў факты невядомыя. У прыватнасці, іх здзівіла, што род Акушкаў, з якога быў Уладзімір Фульгенцевіч, меў сваю геральдыку, а значыць, быў шляхетным. Яшчэ важны факт: калі мастак жывіў у Пецярбурзе, то быў у грамадзянскім шлюбе з дачкою генерала-двараніна. Яна ж атрымлівала дзяржаўныя грошы, на якія жыла ўся маладая сям'я. А ў ёй жа было трое дзяцей: дзве дачкі ды сын. І даследчыкі робяць выснову: калі б сам Уладзімір Акушка не лічыўся дваранінам, то не змог бы і ўсынавіць сваіх дзяцей, а жонка — не атрымлівала б з дзяржаўнай казны тыя грошы...

Пра тое, чым адметны жывапіс і малюнкi мастака, расказала Людміла Тома — заслужаны дзеяч мастацтваў Малдовы, доктар мастацтвазнаўства, супрацоўніца Інстытута культурнай спадчыны Акадэміі навук Малдовы. А Вікторыя Ракачук, дацэнт-даследчык з таго ж інстытута, расказала пра творчасць сына Уладзіміра Фульгенцевіча — Расціслава. У Малдове ж яго таксама добра ведаюць: Расціслаў Уладзіміравіч Акушка (1897—1966) — заслужаны дзеяч мастацтваў Малдаўскай ССР, ён савецкі, малдаўскі мастак. Майстар станкавай карціны, выкладаў у Мастацкім вучылішчы імя Ільі Рэпіна ў Кішыніёве.

Варта яшчэ дадаць, што Уладзімір Фульгенцевіч распрацаваў праграму-праект рэарганізацыі школы малявання ў Мастацкае вучылішча. Таму, дарэчы, на помніку мастака так і напісана: "Основатель художественного училища г. Кишинёва". Знак пашаны малдаўскага народа на нашага супляменніка — і кніга К. Радніна і Р. Акушкі "Владимир Фульгентьевич Окушко. Педагог и художник". Яна выйшла ў Кішыніёве ў 1962-м: да сотых угодкаў мастака. Таму на вечарыне мы гаварылі: было б вельмі добра, каб і ў Беларусі яе перавыдаць. Можна ў серыі "Знаменитые художники из Беларуси", якую выдае Нацыянальны мастацкі музей? Тады імя вядомага ў Малдове мастака вернецца і ў Беларусь. Бо, на жаль, на Бацькаўшчыне пра яго ды пра жывых ягоных нашчадкаў пакуль што ведаюць — адзінкі.

Урачыстасць у гонар мастака-юбіляра ў Беларускам культурным цэнтры ў Кішыніёве

Пад час імпрэзы мы глядзелі й цікавы відэаматэрыял — з працамі абодвух мастакоў: бацькі ды сына. І спецыяльна да дня нараджэння мастака быў зроблены прыгожы торт. Ён, а таксама смачная гарбата — гэта прыемны сюрпрыз ад гаспадароў БКЦ, кампаніі "Керамін" ды кіраўніцы цэнтра Ганны Бабінай.

Мастак беларускага паходжання пахаваны ў Кішыніёве на гарадскіх могілках: іх называюць Армянскімі, бо вуліца Армянская там даводзіць да варот. Быў час, калі я каго ні пытаў з мясцовых мастакоў, то аніхто ж не ведаў, дзе пахаваны Уладзімір Фульгенцевіч Акушка. І вось, памятаю, якраз 1 студзеня 2014 года ранкам паехаў я ў майстэрню. Выйшаў тады на чацвёртым прыпынку ад хаты (а ўвогуле да майстэрні мне ехаць аж 13 прыпынкаў), каб прайсціся праз старыя гарадскія могілкі. Яны невялікія. І ўжо праз сорак метраў натрапіў на магілу Акушкі. Тады я здзівіўся ды парадаваўся, што знайшоў тое, што шукаў. Зацёрты надпіс паднавіў, калі праходжу праз могілкі, гляджу, ці ўсё там у парадку. Паказаў нашым беларусам. І кветкі да магілы ўскладаем: помнікі! Арыенціры: ад уваходу на могілкі за кінатэатрам "Gaudeamus" рухаемся ў бок царквы, магіла — метраў праз 80 з правага боку.

Ёсць у паўднёва-ўсходняй частцы горада і рымска-каталіцкая могілка (па вуліцы Валя Трандафірылор, былой Азоўскай), якія па даўняй традыцыі называюць Польскімі. На іх пахаваны сын і дачка мастака. У інтэрнэце, у прыватнасці, знаходзім апісанне магіл: "Окушко (Okuszko) Ростислав Владимирович (1887—1966), худож-

ник, сын Владимира Фульгентьевича Окушко (1862—1919), основателя Кишиневской рисовальной школы. Надгробная плита из гранитной крошки, в общей ограде с несохранившимися надгробиями". А тут, пэўна, гаворка пра магілу дачкі майстра: "Окушко-Алхазова Екатерина Владимировна (?), дочь В. Ф. Окушко (?). Кишиневский архитектор, работала в межвоенные годы. Простое надгробие из мраморной крошки. Художественнойковки ограждение". Зрэшты, звесткі яшчэ трэба будзе ўдакладніць.

Крыху пра ўнука майстра: ён быў на вечарыне. Пра яго ёсць артыкул у даведніку "Сузор'е беларускага памежжа" (2014), пішацца, што Расціслаў Уладзіміравіч Акушка — дацэнт Прыднястроўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат медыцынскіх навук, дэкан медфакультэта. Не запытаў я, ці працуе яшчэ, а ўзрост паважаны. Праўнук мастака даў візітку, чытаем: "Прыднястроўская Малдаўская Рэспубліка. Міністэрства замежных спраў. Саветнік Упраўлення па краінах СНД".

Вячаслаў Ігнаценка, мастак, г. Кішыніёў

Ад рэдакцыі.

На адным з сайтаў па гісторыі Ашмянаў знаходзім шкадаванне аўтараў, што пра знакамітага ў Малдове мастака-беларуса Уладзіміра Акушку не ўзгадваецца ў кнізе "Памяць. Ашмянскі раён". Што ж, стваралася — у савецкі час, калі ўсе этнасы паціху раствараліся ў вызначэнні "единный советский народ". Далей падаецца: "Уладзімір Фульгенцевіч Акушка (Vladimir Ocuşco) — знакаміты ма-

стак рэалістычнага напрамку, педагог, заснавальнік малдаўскай школы мастакоў. Нарадзіўся 7 лютага 1862 года ў Ашмянах, дзе і правёў дзіцячы і юнацкія гады". Сцвярджаецца, што да апошніх гадоў жыцця ён працаваў выкладчыкам, а пасля дырэктарам школы малявання. І што за час ягонай працы школа значна павялічылася, былі заснаваныя навучальна-метадычны музей і бібліятэка па мастацтве. Называецца шэраг вядомых у Малдове і свеце вучняў школы, і што Уладзімір Фульгенцевіч маляваў галоўным чынам пейзажы. Яго творы прысвечаны прыродзе Малдовы, сельскай працы, старому Кішыніёву, а таксама Швейцарыі — якую ён наведаў у 1904 годзе. А вось інфармацыю пра родавыя карані варта й працываць: "Бацькам Уладзіміра, хутчэй за ўсё, быў пісьмавод дваранскай апекі ў Ашмянскім павятовым судзе Фульгенцій Феліцыянавіч Акушка. Звесткі пра яго захаваліся ў Памятных кніжках Віленскай губерні з 1853 па 1863 гады. За той час ён з каледжскага рэгістратара (XIV клас, апошняе месца ў знакамітай расійскай "табелі о рангах") даслужыўся да тытулярнага саветніка (IX). Таксама ў Памятнай кніжцы Віленскай губерні за 1863 год згадваецца Вікенцій Феліцыянавіч Акушка — губернскі сакратар (XII), бухгалтар ашмянскай гарадской ратушы. Гэта, магчыма брат Фульгенція".

Мяркую, гэта даволі важныя падказкі для тых, хто будзе шукаць родавыя карані мастакоў Акушкаў — слынных беларусаў у Малдове. Дарэчы, у тэксце з 2002 года "Династия Окушко" Таццяны Мігулінай пра юбілейную выставу ў Кішыніёве

Мастак Уладзімір Акушка

Уладзіміра і Расціслава Акушкаў гаворыцца: было прадстаўлена каля 100 твораў жывапісу і графікі, у розных жанрах. Такая важкая творчая спадчына супляменнікаў-падзвіжнікаў, несумненна, заслугоўвае ўвагі й на іх гістарычнай Бацькаўшчыне. Тым болей, што спецыялісты называюць Уладзіміра Акушку заснавальнікам малдаўскага выяўленчага мастацтва: дзякуючы ў тым ліку й яму колькасць вучняў Школы малявання ў Кішыніёве вырасла з 17 (1897 год) да 300 у 1907-м! У прыватнасці, са сцен школы выйшлі вядомыя майстры П. Шылінгоўскі (графік і жывапісец, прафесар Акадэміі мастацтваў), А. Пламадзьялэ (скульптар, выхаванец Маскоўскага вучылішча жывапісу, скульптуры і дойлідства), А. Бразер (гэта заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, былы дырэктар Мінскага мастацкага вучылішча), В. Несцераў (выкладчык Адэскага мастацкага інстытута, які доўгія гады быў старшынёй Саюза мастакоў горада Адэсы), П. Ваксман (скульптар, які закончыў акадэмію мастацтваў у Парыжы). Вось якое сузор'е талентаў! І ўсе яны з Акушкінскага гнязда: пачыналі шлях у мастацтва з ягонай школы.

Уладзімір Фульгенцевіч надаваў велізарнае значэнне эстэтычнаму выхаванню гараджан, таму і ў дакладзе ў гарадскую Управу ў 1907 годзе прапановаў стварыць Мастацкі музей, распачаць пабудову будынка пад яго. У 1918-м майстар сам распрацаваў праграму-праект пераўтварэння Школы малявання ў Мастацкае вучылішча, і якраз ягоны таленавіты вучань Аляксандр Пламадзьялэ стаў ягоным першым дырэктарам. І сын Расціслава прадаў жа справу бацькі — выкладаў, займаўся жывапісам і графікай. Ягоныя вучні таксама прайшлі выдатную школу майстэрства, дасягнулі вышынёў у мастацтве.

ПРЫЦЯГНЕННЕ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

Чым багата ў Тураве хата

У горадзе на Прыпяці ствараецца музей традыцыйнай культуры, абрадаў і побыту палешукоў

Палессе — унікальны рэгіён Беларусі. Мне ж пашчасціла пажыць у Тураве, таму і цяпер ён мне — як родны. Раскажу пра цікавыя навіны з тых месцаў.

Многія ведаюць: Жыткавіцкі раён Гомельшчыны ды Столінскі Брэстчыны суседзьяць. Яны ж багатыя на ўнікальныя гарады: Тураў і Давыд-Гарадок.

Цяпер яны сталі пабрацімамі. Артысты, школьнікі — цэлыя дэлегацыі едуць на святы да суседзяў. Скажам, калі ў Давыд-Гарадку спраўляюць унікальны абрад "Конікі", то заўсёды едуць на яго й сябры-тураўцы. А яшчэ ж і некаторыя хлопцы пажаніліся з дзяўчатамі "суседкамі"... І школьнікі абодвух раёнаў сустракаюцца на спартыўных ды сцэнічных пляцоўках, разам вывучаюць гісторыю сваіх гарадоў.

Таму й не выпадкова на нядаўнім пасяджэнні абодвух

гарвыканкамаў вырашылі, што трэба стварыць фотаальбом пра гарады-пабрацімы: Тураў і Давыд-Гарадок. Яшчэ ў Тураве вырашылі заснаваць музей, прысвечаны традыцыйнай культуры, абрадам, побыту палешукоў. Назва яго: "Даматулінай хаты. Ад продкаў да нашчадкаў". Хату ўжо выдзеліў Тураўскі гарвыканкам: зробім у ёй рамонт ды будзем рухацца далей. Энтузіясты гатовы збіраць экспанаты, паказваць і расказваць наведнікам тое, што самі ведаюць. У планах

— вывучаць народныя песні, танцы, запісваць аповеды-ўспаміны старажылаў гарадоў ды ладзіць для іх "Вячоркі". А моладзь у хаце будзе вучыцца, як любіць працу, зямлю палескую ды як паважаць і зберагаць традыцыі продкаў.

На Палессі жывая традыцыя: матуліна хата сустракае госьця смачным квасам з дзежкі, прахалодным улётню спёку. А тут яшчэ плануецца, акрамя квасу, і відэапаказы абрадавых дзеяў з абодвух гарадоў, і гучанне аўдыёзапісаў

Тураўскі народны ансамбль танца "Прыпяць"

фальклорных гуртоў. З часам можа й гурт ужывую будзе сустракаць гасцей-турыстаў, у тым ліку й беларусаў з замежжа. Дарэчы, зацікаўленасць у праекце "Даматулінай хаты"

выказаў і вядомы, паважаны мясцовы фермер Міхаіл Шруб: ён заўсёды падтрымлівае народныя традыцыі.

Мікола Котаў, харэограф

РОДНЫЯ ЛЮДЗІ

Урокі танцаў ад “Вербіцы”

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У сакавіку гурт “Вербіца” пацвердзіў званне народнага. Цяпер плануець артысты зрабіць музычна-тэатралізаваную праграму з гукамі, песнямі, танцамі, нейкім інтэрактывам — каб і глядачоў далучаць да дзеі. “Ёсць новыя песні, якія мы й не выконвалі, — кажа Алесь. — А ў рэпертуары — духоўныя і народныя песні, іх апрацоўкі, абрадавыя і лірычныя кампазіцыі з розных рэгіёнаў Беларусі. Ёсць і аўтарскія, напрыклад, жартоўная “Дзед” — яе напісаў Аляксандр Авяр’янаў, Амбуасадар Беларусі ў Польшчы”.

Ахвотна запрашаюць “Вербіцу” на шматлікія святы беларусы Латвіі. У горадзе Дагда супляменнікі нават суполку назвалі так — у гонар гасцей, якія там здорава выступілі. “Прыжыўся” гурт і ў Польшчы: толькі сёлета былі на Калядных сустрэчах у Амбуасадзе Беларусі ў Варшаве, Агульнапольскім фэсце “Беларуская песня-2017” у Беластоку, Твідні паэзіі...Летасулістападзе фірмовыя танц-майстар-класы давалі артысты “Вербіцы” ў беластоцкім офісе Беларускага грамадска-культурнага таварыства. “У свой час пры падтрымцы Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур мы запісалі

відэадыск “Беларускі танец. Метадычныя матэрыялы”, — патлумачыў Алесь. — Зрабілі фільм, які вучыць. Кожны танец разабраны па крокава: прагаворваем, куды і як ставіць ногі, што рабіць з рукамі. Прычым прадстаўлены там не сцэнічны варыянт танцаў — аўтэнтычны: так танцавалі нашы бабулі-дзядулі”.

Пад час XXIV Агульнапольскага фэсту “Беларуская песня-2017” і я бачыла: падыходзілі да артыстаў “Вербіцы” ўдзельнікі з розных беларускіх калектываў Падляшша, дзякавалі за навуку. Свірскі ўсміхаўся: “Два дні танчылі з імі... З кожным гуртам да 10 танцаў развучвалі. Прыемна: памятаюць-дзякуюць. Відаць, патрэбная ім гэтая навука”.

Прымалі “Вербіцу” беларусы Літвы, Украіны, Расіі, Малдовы, Прыднястроўя. З канцэртамі артысты былі ў Італіі, Азербайджане, Чэхіі... Нядаўна вярнуліся з Растова-на-Доне, дзе гурт удзельнічаў у святкаванні 25-годдзя сяброўскай арганізацыі Польскага нацыянальна-культурнага цэнтру “Полонія Дона”. Там сустрэліся з супляменніцай Алай Івахненкай, з Асяй Кампаніец, іх калектывамі “Славяночка” і “Успех”.

Алесь Свірскі на чале гурта “Вербіца” з 2001 года

Ёсць у “Вербіцы” і песні на іншых мовах. “Звычайна вывучаем песні на мове таго народа, у госці да якога едем, — удакладняе Алесь. — Гэта і знак павагі да людзей, і шлях, які збліжае дый, пэўна, узаемна абагачае. Нездарма кажуць: колькі моў ты ведаеш, настолькі ты чалавек”. Аднак галоўным для калектыву, па

словах яго кіраўніка, заўсёды было і застаецца — несці беларускую мову, песню: “Сваёй творчасцю мы сцвярджаем: песні нашых бабуль і матуль — актуальныя й сёння, патрэбныя на будучыню. Гэта — нашы карані, жыццё, генетычны код, які мы павінны захаваць і перадаць дзецям і ўнукам”.

ВЕСТКІ

Праз кнігі — у будучыню

Рыгор Арэшка

Знаковыя імпрэзы да 500-годдзя беларускага кнігадрукавання прайшлі ў Літве

Літва, як і Беларусь, мае непарэднае дачыненне да юбілею: калі распачынаў сваю падзіжніцкую працу Францыск Скарына, тэрыторыі краін былі ў складзе адной дзяржавы: у Вялікім Княстве Літоўскім. Тое падкрэслівалі й на круглым сталі “Францыск Скарына. 500-годдзе кнігадрукавання ў Беларусі і Літве”, які праходзіў на пачатку мая ў Нацыянальнай бібліятэцы Літвы імя М. Мажвідаса. Там жа прайшла і цырымонія дарэння факсімільнага выдання “Кніжная спадчына Францыска Скарыны”. На адкрыцці круглага стала выступілі Амбуасадар Беларусі ў Літве Аляксандр Кароль і гендырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Літвы Рэналдас Гудаускас.

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матульскі правёў прэзентацыю і перадаў у дар згаданае факсімільнае выданне Нацыянальнай бібліятэцы Літвы, бібліятэкам Акадэміі навук Літвы імя Урублеўскіх, Вільнюскага ўніверсітэта і Вільнюскай гімназіі імя Францыска Скарыны. Кіраўнікі, прадстаўнікі бібліятэк дзякавалі за падарунак як беларускім калегам, так і банку “БелВЭБ” — ініцыятарам і асноўным выканаўцам праекта “Кніжная спадчына Францыска Скарыны”.

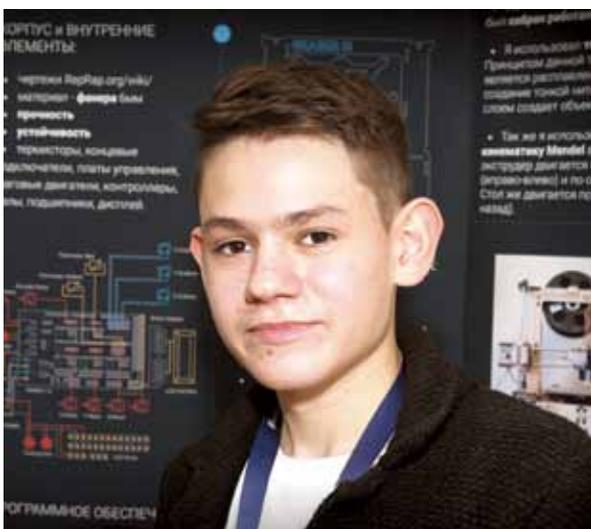
ПЕРСПЕКТИВЫ

Як надрукаваць усмешку

Іна Ганчаровіч

Сваю першую 3D-друкарку мінскі гімназіст Даніла Елісееў сабраў у 13 гадоў

Нам, народжаным у мінулым стагоддзі, многія сучасныя гаджэты асвойваць даволі складана. Ды не ўсё, аднак, так безнадзейна! І ўвогуле, спадары: падобна да таго, што наша будучыня — у надзейных руках. Уявіце сабе розныя 3D-друкаркі — такім словам усё часцей замяняецца іншаземнае прынтэр. Ды яшчэ VR-акуляры, і паслухмяных робатаў самых розных памераў і прызначэнняў. Кладзем яшчэ на вагі будучыні ўнікальныя распрацоўкі ў сферы космасу, авіяцыі, экалогіі, здароўя... І ўсё гэта, заўважце, робяць сёння нават не сколкаўскіх навукоўцы, а — нашы дзеці. Сучасныя таленты, а можа й будучыя геніі з Беларусі ды Расіі.

Мінскі гімназіст Даніла Елісееў

навучэнцаў Саюзнай дзяржавы “Таленты XXI стагоддзя”. Каля 300 юных даследчыкаў, вынаходнікаў і праграмістаў з Беларусі ды Расіі ва ўзросце 14-18 гадоў прадставілі на суд журы свае навуковыя распрацоўкі ды праекты. Акрамя таго, што я ўжо называла, там былі як мадэлі-копіі, так і дзейныя ўзоры

разнастайнай тэхнікі: радыёэлектронныя, энергазберагальныя прыборы і прылады, аўтаматызаваныя сістэмы для падтрымкі дзейнасці чалавека і міжпланетных аўтаматычных станцый, трэнажоры... Цяжка, пэўна, журы даўся выбар, ды ўсё ж ён — зроблены. І абсалютнымі пераможцамі конкурсу сталі Даніла Елісееў з Мінска

з праектам “Зборка 3D-друкаркі сваімі рукамі” ды Андрэй Палагута з Стаўрапольскага краю з праектам “Выраб мадэлі ракетнага крэйсера праекта 58 «Варяг»”.

З беларускім прызёрам Данілам Елісеевым, дзевяцікласнікам 6-й сталічнай гімназіі, мы сустрэліся, пагутарылі. Я нават назірала, як працуе ягоны “цуд тэхнікі”. “Усё пачалося ў мяне з 6 гадоў, з нашым беларускім канструктарам “Знаток”, — сарамліва ўсміхаўся, расказваючы пра свой шлях да прызнання, Даніла. — Сваю першую 3D-друкарку, вельмі простую, з абмежаванымі функцыямі, сабраў у 13 гадоў. А нека ў таты на працы ўбачыў заможную трохмерную друкарку, коштам 2000 даляраў. Тады мне падалося: вельмі дорага. Так і вырашыў паспрабаваць сабраць сваю, якая будзе значна танней”.

Далей былі ў ягоным аповедзе вельмі складаныя паняцці, азначэнні... Таму іх апускаю. А галоўнае — гэта працуе! І такая машына можа выклікаць здзікае, як кажа моладзь, захапленне ў кожнага. Сёння многія чулі, ведаюць пра друкарку — гэта тое, што ўмомант можа скапіраваць ды раздрукаваць

Так прэзентаваўся праект 3D-друкаркі Данілы Елісеева

малюнак, тэкст. Карацей, нешта на плоскасці. А на 3D-друкарцы, сабранай Данілам у дамашніх умовах — апошнія два словы тут асабліва важныя! — пры дапамозе расплаўленай палімернай ніткі можна “выдрукаваць” любыя аб’ёмныя фігуркі: цацкі, сувеніры, упрыгажэнні ды й... нават копію самога сябе. “Да мяне цяпер часта звяртаюцца сябры з просьбай надрукаваць для іх бірулькі нейкія, фігуркі цацак, якія папулярныя сёння, — ахвотна прадаўжае Даніла. — І я з задавальненнем гэта раблю: запампоўваю з інтэрнэта і раздрукоўваю. Атрымліваецца не горш за тых, што з крамы”.

Мяне ж цікавіць практычнае прымяненне ўстройства. Скажам, ці можна раздрукаваць нешта з таго, што прыдасца ў гаспадарцы? Так! Можна, аказваецца, надрукаваць і ручкі для кранаў, і шасцярэнькі для цацак, калі зламаліся. Прычым на друкарцы Данілы, сцвярджае ён,

усё гэта можа атрымацца значна лепш і больш трывалым. А ўвогуле ён марыць адкрыць вытворчасць беларускіх 3D-друкараў. Мяркуе, што яны будуць карыстацца попытам, бо “мадэль Елісеева” па разліках выйдзе значна танней за іншыя аналагі — пацягне даляраў на 250.

Ну як вам ідэя? Па-мойму, здорава! Думаю, праз гадоў дзесяць у кожнай беларускай сям’і будзе стаяць свая трохмерная друкарка — як цяпер халадзільнік і тэлевізар. І мы станем тымі, каго называюць: сам сабе майстар. Хоча гайку — раздрукуй, а да яе й болт, і нават посуд. З таленавітымі дзецьмі такая будучыня — зусім побач. Толькі б нам, дарослым, навучыцца правільна дапамагаць альбо проста не перашкаджаць юным вынаходнікам. Каб хутчэй збываліся іхнія смелыя мары. І каб у свеце становілася больш... Рэчаў? Не: шчасця, радасці, усмешак, дабрыйн...